

1. a. s̄ dā ku: kəs nā klā: m̄pər zi, n zē, n zā
ba, n
2. mē, nā ka, mət. t̄ i, s̄ dā blu, mā gū, m̄ ba, gi, t̄ t̄
|| mē, nā vr̄, nt̄ (meer dan kameraad) ||
3. te. ḡwā. rāχ sp̄nā zā nā mē gōlā, k̄ mē, m̄f̄i, nā
4. sp̄. v. n̄ i s̄w. v. rā kr̄v̄e: || i s̄w. v. rā n̄ d̄z̄y, t̄ || i s̄w. v. rā
wā, rā k̄ - dā, s̄ k̄v, t̄ wā, rā k̄ ||
5. u, t̄ p̄ dā, t̄ s̄χ̄ip̄ kr̄e. ḡz̄ā b̄s̄χ̄y, m̄l̄t̄ b̄ru, t̄ t̄
6. dā s̄χ̄r̄ā. w̄ærk̄ar (h)ē, n̄ s̄p̄l̄i, t̄ st̄ar t̄, n̄ zā nā
v̄i, t̄ n̄ar || d̄i, n̄ b̄i, m̄z̄m̄ā, n̄ ||
7. dā s̄χ̄ip̄ar l̄ē, t̄ k̄t̄ā z̄ā l̄ip̄ā n̄ a, t̄ f̄
8. t̄ n̄ dā, t̄ fa, b̄ri, k̄ i s̄χ̄ē, n̄ n̄ dē, i, m̄ t̄ā z̄i, n̄ - of:
i s̄ n̄i, k̄s̄ t̄ā z̄i, n̄
9. k̄v̄m (h) i, s̄ mē, i, n̄ā k̄ā (voor jongens en meisjes)
10. b̄v̄. s̄ - gē, l̄ f̄t̄ar v̄, n̄ s̄ d̄v̄. z̄ v̄i, t̄ r̄ || s̄ p̄i, t̄ n̄ t̄ - z̄
p̄i, t̄ n̄ t̄ s̄ - p̄i, t̄ n̄ t̄ s̄ ||
11. b̄rē, i, n̄ d̄i, t̄ s̄ n̄ar v̄, n̄ s̄ t̄w̄i, t̄ k̄i, lō, r̄ē k̄r̄i: k̄ā -
k̄r̄i, k̄s̄s
12. z̄ē, i, b̄ā mē, t̄ ar, q̄ mē, t̄ h̄al̄s̄ - χ̄ā v̄ā, v̄ā d̄r̄ā, i
l̄i, t̄ ar, s̄ wā, i, n̄ aet, χ̄ā r̄ā p̄ā || aet, χ̄ā d̄r̄ v̄, i, n̄ k̄ā ||
13. z̄ d̄r̄ē, χ̄ n̄ā m̄ā. mē, t̄ nā k̄l̄y, t̄ p̄ol̄i
14. i, k̄ h̄ē, i, m̄ z̄ā n̄ k̄n̄i. ḡar̄z̄i, t̄ n̄
15. vā, t̄ st̄al, v̄, v̄at w̄ort n̄i, t̄ f̄p̄, t̄ l̄ nā mē, i, ḡar̄v̄i, t̄
16. i, k̄ s̄ē, i, m̄ b̄l̄ā, i, dā, t̄ k̄ mē, t̄ h̄al̄s̄ n̄i mē, t̄ ḡōw̄i, t̄ st̄
s̄ē, t̄ n̄
17. i, t̄ k̄ (h)ē, i, m̄ t̄ n̄i, t̄ χ̄ā d̄, i, n̄ z̄oel̄s̄ k̄ā, m̄ ar, t̄
18. w̄i h̄ē, i, ḡat χ̄ā d̄, i, n̄ - d̄i, t̄ ā n̄ a, t̄ ar a, t̄ f̄ k̄ō, i, m̄ t̄
19. nā sp̄i, n̄ā k̄ō p̄ - sp̄i, n̄ā k̄ō p̄ā - t̄ n̄ h̄ā, i, l̄ f̄ m̄v̄, t̄ n̄
20. s̄ n̄ k̄l̄ā, k̄ - b̄ā, n̄ - s̄ n̄ k̄ h̄ē, i, m̄ā, i, - s̄ n̄ wā, i, -
n̄ā m̄ b̄i, t̄ m̄ t̄ (hooiland) - nā p̄ā, d̄ ar, s̄ t̄ u, t̄ l̄ - t̄ n̄
z̄ā, χ̄ - nā v̄ā, i, s̄ - nā f̄l̄i, k̄ ar, t̄ ē, i, t̄ - nā v̄l̄i, t̄ n̄ d̄ ar
21. d̄i, t̄ā v̄ē, t̄ n̄ t̄ ē, t̄ d̄ā n̄ h̄i, t̄ ā l̄ā wē, i, t̄ al̄t̄ f̄i, l̄ χ̄ t̄ā
| d̄i, t̄ā | v̄, t̄ r̄ al̄, t̄ ...
22. k̄s̄ā, t̄ l̄ā p̄ē, i, t̄ al̄t̄ s̄ā s̄ χ̄ē, t̄ v̄ r̄
23. i, t̄ n̄ gl̄ā, i, n̄ t̄ u, t̄ f̄p̄, t̄ l̄ a, s̄ χ̄ē, p̄ā n̄ a, t̄ f̄ b̄rē, t̄ k̄ā
24. z̄ē, i, h̄ē, i, f̄ā, t̄ z̄ā l̄i, v̄ā n̄i, t̄ s̄ nā m̄ b̄ē, t̄ χ̄ō k̄rē, ḡā
25. ḡi, t̄ m̄ā t̄w̄i, t̄ b̄r̄i, t̄ s̄ t̄i, t̄ n̄ā - b̄r̄i, t̄ z̄ē - dā b̄r̄i, t̄ s̄ t̄ā

26. dā, t̄ st̄ā, t̄ m̄ b̄i, l̄, t̄ st̄u, t̄ ar nā mē, i
27. d̄i, t̄ā v̄ē, t̄ n̄ t̄ h̄ē, i, t̄ l̄ē, i, v̄ā ḡōlā, k̄ nā ḡr̄u, t̄ t̄ ar
h̄i, t̄ z̄ē - ḡōlā, k̄ nā n̄ ē, i, χ̄ t̄ā s̄i, t̄ n̄ ar, t̄
28. || l̄y, t̄ s̄ā f̄ē, i, t̄ || dā n̄ d̄y, t̄ v̄ al̄, i, t̄ s̄ t̄ n̄ dā n̄ h̄ē, m̄ al̄, i
n̄ i, t̄ χ̄ al̄ l̄ē, v̄ r̄
29. dā s̄χ̄ō, l̄ j̄u, t̄ s̄ēⁿ - of: h̄ē, m̄ā - mē, i, t̄ā m̄i, t̄ s̄ t̄ ar nā
dā z̄i, t̄ ḡōw̄i, t̄ st̄
30. i, k̄ā, n̄ t̄ o, χ̄ n̄i k̄ō, t̄ m̄ā v̄ā dā, t̄ k̄. l̄ē, i, t̄ z̄ē, i, n̄
31. dā b̄i, t̄ s̄ t̄ā d̄r̄i, t̄ n̄ k̄ā gē, i, t̄ r̄ā l̄ā: z̄ā m̄ i, l̄ i
32. z̄ē k̄ā, n̄i χ̄ō w̄ærk̄ā wā, t̄ n̄ t̄ā h̄ē, p̄ā, n̄ i, t̄ i, n̄
z̄ā n̄ k̄ i, l̄ i
33. st̄ē, i, k̄ t̄ i, t̄ s̄ nā st̄ē, l̄ i, i, t̄ n̄ d̄i, t̄ ar b̄ē, t̄ s̄ ar m̄
|| b̄r̄ē, t̄ al̄, i ||
34. nē, t̄ z̄ē - mē, t̄ t̄ā k̄ē, ḡ al̄ s̄ wā, r̄ t̄ ar nā mē, i, ḡ ar, p̄ē, l̄ t̄
35. (h)ē, t̄ (l̄ā, t̄) d̄ā, i, - k̄ē, i, m̄ al̄, t̄ w̄i, t̄ s̄ k̄ē, i, t̄ ar n̄ u, t̄ p̄
a, t̄ ḡ ar, u, t̄ p̄ā
36. d̄i, p̄ē, i, t̄ i, t̄ s̄ n̄ā χ̄ n̄ i, l̄ z̄ā p̄ - d̄ā, z̄ i, t̄ l̄ n̄ā ḡāⁿ
w̄i, t̄ t̄ā k̄i, j̄ē, i, n̄ t̄ i, n̄ || (k̄r̄ōk) st̄i, t̄ n̄ (van perzik of kers)
37. z̄ā z̄ē, i, n̄ā t̄ l̄ā, t̄ t̄ - de boeren: z̄ā z̄ē, i, n̄ā t̄ f̄ē, l̄ t̄
38. z̄ i, t̄ t̄ ar m̄ i, t̄ s̄ t̄ s̄ōⁿ gē, i, l̄ t̄ h̄ē, i, t̄ l̄ā p̄ā n̄ u, t̄ p̄ d̄i, t̄ n̄
39. z̄ē z̄ā, l̄ t̄ n̄ u, t̄ t̄ wā, i, t̄ b̄rē, i, n̄ā
40. z̄i, t̄ā d̄ē, l̄ s̄ t̄ fa, t̄ n̄ d̄ ar mē, l̄ s̄ k̄ f̄ ar, l̄ o, t̄ r̄ā
|| k̄ wā, i, t̄ ||
41. dā v̄ē, n̄ t̄ m̄y, t̄ s̄ n̄ wā, i, t̄ f̄ b̄ s̄ χ̄ ar, z̄ mā || z̄ōⁿ
v̄ r̄ā, i ||
42. t̄ z̄ā t̄ s̄ χ̄ē, i, l̄ t̄ s̄ wē, m̄ ar n̄ i, t̄ s̄ χ̄ ar, v̄, t̄ r̄ l̄ ak̄
43. t̄ i, s̄ n̄ ar n̄ ā, i, r̄ ḡ ar n̄ u, t̄ m̄ dā, t̄ m̄ st̄ā, l̄ r̄ k̄ i, t̄ s̄
44. w̄i, t̄ l̄ā m̄y, t̄ t̄ā d̄ā, d̄ē, l̄ s̄ t̄ fa, t̄ n̄ ē, m̄ā z̄ē, i, n̄ ḡ i, t̄ b̄
dā, t̄ d̄ ar, ē, i, t̄
45. h̄ē, i, t̄ l̄ā p̄ t̄ ar b̄ē, i, d̄ i, t̄ s̄ u, t̄ p̄ h̄ē, i, t̄ s̄ f̄
46. s̄, t̄ z̄ā mē, i, t̄ s̄ ar i, t̄ s̄ u, t̄ v̄ē, i, t̄ χ̄ al̄ā, k̄ ā v̄ā, i, t̄ z̄ō k̄ā
47. z̄ā sp̄r̄i, t̄ n̄ ar n̄ u, t̄ m̄ t̄ wē, i, t̄ s̄ t̄ - of: u, t̄ m̄ t̄ ar wē, i, t̄ s̄ t̄ā -
f̄ ar z̄ōⁿ wē, i, d̄ i, t̄ n̄ s̄ χ̄ ar, t̄ p̄
48. d̄ā m̄ / b̄u, t̄ m̄ k̄ w̄ i, t̄ k̄ ar / z̄ā, l̄ d̄ā m̄ b̄u, t̄ m̄
k̄v̄, m̄ ar n̄ i, n̄ k̄ā / dā n̄ o, t̄ v̄ā n̄i, t̄ r̄ē i s̄ h̄ē t̄ ḡē, w̄ onē w̄ or, d̄
49. d̄u, t̄ i, t̄ s̄ t̄ā v̄ē, i, t̄ ar i, t̄ s̄ t̄ u, t̄
50. t̄ b̄ ar, ḡ i, n̄ t̄ s̄ l̄ā, i, j̄ō v̄ā dā v̄y, t̄ χ̄ m̄ i, t̄ s̄ - dā h̄u, t̄ m̄ i, t̄ s̄ - t̄ l̄ō, i, f̄
d̄ē v̄ē, s̄ p̄ ar, o, n̄ b̄ē, k̄ end.

103. æ₁ k₂mt nu₁ ʔ² χ₁no many₁ t. ʔ l₂t
 104. i₁n itv₁l₂o x₂nd₂o b₂z₂g₂o di v₂y₂z sp₂a: v₂
 105. d₂er₂v₂d₂o g₂e₂ t d₂o r₂u₂r₂p₂ d₂a: v₂
 106. i₁t₁m₁lu₁ t₁ m₁ ε₁m₁ z₁ʔⁿ st₁y₁k₁ f₁a₁n d₁o b₁y₁χ₁-
 v₁ε₁: ʔ₁t
 107. g₂o m₂y₂t ʔ₁t s₁ f₁o₁t l₁o n₁i₁s k₁o m₁ v₁ d₁o r₁u₁y₁: t k₁o
 || k₁o: r₁ʔ₁ ||
 108. æ₁ i₁s f₁ā₁ l₁o₁t v₁o g₁o k₁o m₁o m₁e₁t₁ʔ₁ g₁o₁ʔ₁ b₁i₁t s
 109. d₁i₁ t d₁o f₁: t₁ i₁s f₁ā₁ t m₁ l₁y₁: t k₁o n₁æ₁: t₁ χ₁o m₁o k₁o
 110. ʔⁿ g₁o b₁æ₁ t d₁o v₁æ₁ t m₁y₁t k₁y₁n₁o n₁v₁: ʔ²
 111. k₂ε₁ m₁i. g₁o r₁o χ₁o z₁v₁: ʔ² m₁o t w₁o r₁s χ₁ʔⁿ
 g₁o₁ʔ₁ z₁: ʔ₁t
 112. d₁o m₁ b₁o r₁o v₁o r₁ z₂ε₁ d₁o t n₁o x₁ b₁o d₁i: t i₁s f₁o t o
 b₁a: v₁
 113. b₁o k₁o - i₁k₁ b₁o k₁ - g₁e₁ t b₁o k₁ t - æ₁ b₁o k₁ t - b₁o k₁ t o m -
 w₁ε₁ l₁o b₁o k₁o - i₁k₁ b₁o k₁ t o - g₁e₁ t b₁o k₁ t o - æ₁ b₁o k₁ t o -
 b₁o k₁ t o - w₁ε₁ l₁o b₁o k₁ t o - w₁ε₁ l₁o ε₁ m₁o g₁o b₁o k₁o
 114. b₁i: t ʔ² - i₁ l₁ k₁ b₁i: t ʔ² - g₁æ₁ b₁i: t ʔ² t - ʔ² b₁i: t ʔ² t -
 w₁ε₁ l₁o b₁i: t ʔ² - b₁i: t ʔ² w₁ε₁ l₁o - of: b₁i: t ʔ² m₁o - i₁ t k₁
 b₁o: ʔ² - i₁ t k₁ ε₁ m₁ g₁o b₁o: ʔ² - b₁o: ʔ² z₁o e₁ l₁o m₁ o k₁
 115. t₁i₁ t s₁ ʔⁿ k₁l₁ε₁: n₁t₁ ʔ² m₁o r₁ ʔ² f₁æ₁: n₁
 116. g₁o k₁y₁ n₁t₁ i₁ t ʔ² z₁o k₁r₁æ₁: g₁o n₁ u₁t₁p₁ d₁o m₁æ₁ l₁t
 117. æ₁ l₁ e₁ t g₁æ₁ l₁ t d₁o t o m₁ u₁t₁p₁ m₁æ₁ z₁o l₁ d₁i: ʔ² k₁o
 118. d₁o m₁æ₁ t ʔ² e₁ t d₁o t o m₁ g₁o l₁æ₁: k₁ o t
 119. o w₁v₁: t z₁o v₁æ₁ f₁ p₁r₁æ₁: l₁ z₁o - v₁ε₁ f₁ p₁r₁ε₁: l₁ z₁o (ʔ)
 120. v₁: ʔⁿ d₁o r₁ d₁i: t o n₁ æ₁ k₁o m₁ b₁o: ʔⁿ m₁ l₁i₁ t g₁o v₁ f₁: t l₁
 i₁ t ʔⁿ k₁l₁ s
 121. t w₁v₁: t z₁o z₁o l₁ g₁o k₁o: k₁o - t k₁o k₁ t a l₁
 122. o t k₁o e₁ j₁ i₁s n₁o x₁ r₁y₁: t n₁ - t i₁ t s n₁o x₁ m₁o z₁y₁ t
 a₁ t f₁ χ₁ o m₁ o: ʔ²
 123. m₁o t j₁ o n₁ ε₁ t s m₁o k₁o k₁o m₁e₁ t n₁ d₁o r₁o v₁ o n₁ o n₁
 æ₁: l₁ - of: ε₁:

124. d₁o t b₁o e₁ m₁ k₁o z₁o l₁ d₁o m₁ z₁ j₁ o l₁ o k₁ y₁ n₁o
 g₁o z₁ j₁ o
 125. d₁o p₁ o t s₁ t u₁: ʔ² z₁ (k) e₁: t χ₁ o j₁ o w₁ æ: l₁ n₁
 126. ʔ² z₁ a₁: t k₁ v₁: ʔ² i₁ t s a₁ t f₁ χ₁ o b₁ r₁ a₁: t
 127. t m₁ ε₁ l₁ o k₁ s₁ p₁ o e₁ t o e₁ t o m₁ o e₁ j₁ o r₁ v₁ o n₁ d₁o k₁ o j₁
 128. d₁o k₁ o t s₁ t o r₁ l₁ o e₁: t f₁ o d₁o k₁ r₁ o: ʔ² s₁ o - d₁o p₁ r₁ o s₁ s₁ o
 129. d₁o b₁ e₁ t z₁ o s₁ f₁ a₁: n₁ d₁o k₁ r₁ o w₁: t g₁o b₁ o: ʔ² g₁o v₁ o n₁
 t χ₁ o w₁ i₁ t χ₁ t
 130. d₁o t w₁ l₁: ʔ² d₁ o t s₁ o k₁ w₁: t m₁o b₁ o: ʔ² t o
 131. z₂ ε₁ m₁ o n₁ o m₁ z₁ w₁: t æ₁: m₁ b₁ l₁ a: t χ₁ æ l₁ o g₁o
 132. d₁o s₁ a: s₁ i₁ t s w₁: t f₁ l₁ a:
 133. d₁o s₁ n₁i: t o l₁ ε₁: t i₁ k
 134. d₁o t s₁ ʔⁿ i₁ t o w₁ o x₁ æ: t χ₁ æ l₁: t d₁o t k₁ æ: l₁ n₁ o x₁ o i: t n₁
 ε₁: m₁
 135. n₁i: p₁ u₁: ʔ² t w₁ æ: t n₁ a: m^(k) i₁: ʔ² l₁ n₁i: f₁ s₁ t a₁ t
 136. d₁i: t₁ n₁ - i₁ t k₁ d₁y₁: n₁ t - g₁æ₁ d₁u: t ʔ² g₁ o t - æ₁ d₁u: t ʔ² g₁ o t -
 w₁ε₁ l₁o d₁y₁: n₁ t - g₁ε₁ l₁o d₁u: t ʔ² g₁ o t - z₁ o l₁o d₁y₁: n₁ t -
 i₁ t k₁ d₁e: t ʔ² t - g₁æ₁ d₁e: t ʔ² t - æ₁ t d₁e: t ʔ² t - w₁ε₁ l₁o
 d₁e: t ʔ² n₁ o t - g₁ε₁ l₁o d₁e: t ʔ² t - z₁ o l₁o d₁e: t ʔ² n₁ o t -
 d₁e: t ʔ² k₁ i₁ t k₁ d₁ a: t - d₁e: t t o m₁ o t m₁ o - d₁ a: t s₁ d₁ a: t
 m₁ o r₁ ʔ² d₁e: t ʔ² - d₁e: t ʔ² z₁ o t m₁ o r₁ ʔ²
 137. d₁u: t ʔ² p₁ o - d₁u: t ʔ² p₁ k₁ l₁ i: ʔ² t - d₁u: t ʔ² p₁ f₁ v₁: ʔⁿ t - d₁o
 s₁ a l₁ d₁ o t o
 138. d₁o e₁ s₁ o - æ₁ d₁o e₁ s₁ t - æ₁ d₁o e₁ s₁ t o - æ₁ j₁ e₁ t χ₁ o d₁ o e₁ s₁ o
 139. b₁æ: l₁ n₁ o - i₁ t k₁ b₁æ: n₁ - g₁æ₁ b₁i: t₁ n₁ t - æ₁ b₁i: t₁ n₁ t -
 w₁ε₁ l₁o b₁æ: l₁ n₁ o - g₁ε₁ l₁o b₁i: t₁ n₁ t - z₁ o l₁o b₁æ: l₁ n₁ o -
 b₁i: t₁ n₁ t k₁ æ: l₁ - b₁i: t₁ n₁ t o m₁ - i₁ t k₁ ε₁ m₁ g₁ o b₁ o n₁ o
 140. Lokale Landnamen: ʔⁿ r₁ o e₁ j₁ - 1/ʔ² o r₁ e₁ - o m
 l₁y₁: n₁ d₁ o r₁ = ? - ʔⁿ z₁ i: s₁ l₁ ?
 141. Lokale Waternamen: d₁o k₁ r₁ o: ʔ² s₁ n₁ e₁ t (a₁ r₁ m₁ v₁: d₁ o n₁ e₁ t k₁ o)
 d₁o n₁e: t t - d₁o a: - t m₁ f₁: t b₁ o w₁: t o r₁ - d₁o v₁ ε₁ s₁ t - d₁o
 v₁ o: t t - d₁o v₁ l₁: t t b₁ r₁ u₁: k₁ - t m₁ f₁: t l₁ o v₁ ε₁ n₁ - t s w₁ o r₁ t
 w₁ o: l₁ t o r₁ - d₁ o n₁ a₁ r₁ m₁ - t r₁ u₁: t k₁ o t

De naam van deze stad in haar eigen dialect is: hɪ,rtarls

De inwoners heten: ma,ns van hɪ,rtarls

Zij hebben geen bijnaam.

toantal inwoners op 31 dec. 1947: 14.621.

Taaltoestand. De voornaamste wijken zijn: de mæ,rt - ook: de gro,te mæ,rt -
wo,lfste - de vɛ,ns - klæ,nt - gre,ts - de w,tervo,rt - h,ndzop - de
w,tsbe,rgs - de st,ss - de kl,ts - de pu,el - v,elto,rs - t,okaspl,nt - t,urkst,er
of: de sine,ss - wæ,k - dan æ,gen,rt - de ka,rtmæ

Er zijn geen lokale verschillen, maar Wolfstee, Veldhoven, Watervoort, de Venne, Klein-
Gent en Grees zijn landbouwgehuchten met boerenuitspraak. Het dialect van deze gehuchten
sluit eerder aan bij dat van de aangrenzende gemeenten.

Er wordt geen Frans gesproken. Slechts een paar families spreken A.B.

Herentals is een industrie stad met 6 landbouwgehuchten. Er is schoennijverheid (±1000
man) en diamant industrie (±1000 man). Er zijn 2 grote metaalfabrieken (±350 man), 2 glas-
blazerijen (±250 man), 1 meubelfabriek en 1 sigaren- en sigarettenfabriek. Verder is er ook
wolnijverheid. Er zijn vrijwat konfektie- en korsettenstriksters (±90).

Veel arbeiders (±1000) werken te Antwerpen als dokwerkers, metselaars en schrijnwerkers,
andere gaan ook naar Turnhout, Mol en Brussel.

Zegslieden. 1. Peeters, Frans; 24 j.; hier geb.; bediende; heeft steeds hier verbleven;
V. van hier; M. van Geel; spreekt meestal dialect.

2. Spiessens - Moor-kens; Louisa; 38 j.; hier geb.; huisvrouw; V. van Kastel; M. van hier;
spreekt slechts dialect.